

NATUURGROEP KOCKENGEN

NAJAAR 2016

NAJAAR!

Foto: Hayo Baan

INHOUD

- Voorwoord
- Grondexcursie
- De Es verdwijnt uit Europa
- Goed broedresultaat Zwarte sterns
- Natuurwerkdag 5 november in Kockengen: Leef je uit!
- Agenda: Werkdagen, Excursies & Midwinterlezing
- Ijsvogel
- Nieuwe plant in Kockengen – Oranje Springzaad
- Boerenzwaluwen ringen
- Colofon

VOORWOORD — NIEUW

En wat betreft het afgefallen blad: de bomen hebben zich opgemaakt om de winter in te gaan om vervolgens volgend voorjaar weer met fris, nieuw blad een nieuw jaar in te gaan.

Tekst: Ben van der Horst
Foto's: Hayo Baan

Het wordt weer herfst. Wat heeft dat nu met nieuw te maken, zul je denken. Je zult in eerste instantie meer aan aftakeling denken. Zie hiervoor de bijgaande foto's van Hayo Baan, waarbij het blad al van de bomen is gevallen en klaar ligt om door allerlei organismen verteerd te worden. In die zin kun je spreken over nieuw voedsel voor de bodemorganismen.

We mochten dit jaar ook weer een aantal nieuwe leden verwelkomen, soms via een stage, soms omdat men ons een warm hart toedraagt.

Ook de vogelcursus voor de jeugd heeft nieuwe jeugdleden gebracht, die

het wel zien zitten om allerlei leuke en spannende excursies mee te maken.

De stagemarkt voor maatschappelijke stageplaatsen leverde drie nieuwe deelnemers aan onze werkdagen op.

In Kockengen is ook een nieuwe plant waargenomen, oranje springzaad. Maar of we daar blij mee moeten zijn? We hebben al ons 'nieuw' niet altijd in de hand.

Op 5 november begint ons nieuwe werkseizoen, er staan excursies gepland en een lezing. Mogelijk zien we je daar als nieuwe deelnemer. Je bent in ieder geval van harte welkom.

We gingen in de grond boren met Rene. Hij is geoloog en archeoloog, het was heel leuk. We mochten zelf ook even boren en toen gingen we 6 m in de grond. Je kon ook veel leren over de laagjes in de grond en de Kockengense Stroom. De Kockengense Stroom stroomde heel lang geleden door Kockengen en als je nu op sommige plekken in de grond gaat boren, vind je daar allemaal restjes van. Dat is heel leuk!

DE ES VERDWIJNT UIT EUROPA

De Es (*Fraxinus excelsior*) is een loofboom uit de olijffamilie.

Het is een snel groeiende boom, die in Europa voorkomt en 40 meter hoog kan worden.

De boom is bladverliezend en heeft een oneven geveerd blad, dat bestaat uit 7 tot 13 deelblaadjes. De boom bloeit, voordat hij in het blad komt.

Sinds 2006 slaat de Essentakziekte toe. Zal er nog een Es overblijven die de ziekte overleeft? De Essentakziekte is een schimmelaantasting, die is komen aanwaaien uit Oost- en Noord-Europa.

Ook in provincie Utrecht, waar nog veel essenbossen (grienden) op kleigrond en Essen langs wegen staan, zien we veel Essen met dode takken. Kijk zelf maar langs de Wagendijk en Rodedijk, waar Essen geplant zijn op Boom-

feestdag 1985 en langs de Hollandsekade. Tussen Rodedijk en Ing. Enschedeweg zie je zeker zo'n 200 dode of halfdode bomen.

Ook is het in ons dorp Kockengen duidelijk waarneembaar. Vooral op de Dreef, Prinses Beatrixweg en in het Polderreservaat op kavel 13.

Jammer als deze boom uit ons landschap gaat verdwijnen. Er valt niets tegen te doen, de verwachting is dat 10% het overleeft.

Een uitgelezen kans om wat voor de trekvogels te doen.

Hollandse Kade

Knotessen Hollandse Kade

Rode Dijk

Misschien ligt er hier een kans om op de opengevallen plekken meer verschillende/nieuwe soorten aan te planten. Bijvoorbeeld op de Hollandsekade meer besdragende bomen voor kleine trekvogels.

Dikke es op de Veenkade

Dode toppen

Rode Dijk

Tekst&Foto's: Paul Vlaanderen

GOED BROEDRESULTAAT ZWARTE STERNS

Het uitleggen van de vlotjes

In 2016 heeft de Natuurgroep Kockengen weer broedvlotjes voor de zwarte sterns uitgelegd in het Polderreservaat.

Dit jaar zijn 20 nieuwe broedvlotjes uitgelegd. Deze waren eerder gemaakt tijdens de NLDoet-dag op 12 maart.

Het maken van de nieuwe vlotjes op NL Doetdag

De zwarte sterns kwamen begin mei weer terug en wisten dit jaar tot een goed broedresultaat te komen, gemiddeld vloog er 1 kuiken uit per broedsel.

Op de NLDoet-dag van 12 maart zijn er twee typen broedvlotjes gemaakt. Het standaard type, met aan de

onderzijde een touw en steen om het vlotje te verankeren.

Daarnaast is er een experimenteel type gemaakt met een stuk buis van ca. 30 cm aan de onderzijde van het vlotje. Deze buis wordt over een stok geschoven die verticaal in de slootbodem is gezet, tot een klein stukje onder de waterspiegel.

De buis onder het vlotje schuift zo over de stok onder water. Dit type vlotje kan dus wel verticaal mee bewegen met de waterhoogte, maar niet meer kantelen als er een zware vogel (eend, meerkoet of gans) of roodwangschildpad op klimt.

In het verleden zijn er jaarlijks zo wel 2 – 3 legsels verloren gegaan, vooral door de roodwangschilpadden.

Op 30 april zijn er 20 broedvlotjes uitgelegd, 10 standaard in een sloot en 10 “anti kantel” vlotjes in de sloot er naast. Begin mei verschenen de eerste

zwarte sterns weer en werden de vlotjes verkend. Op 15 mei werd het eerste ei gelegd en al snel waren er meer vlotjes bezet. Op 20 mei waren dat er 9 en op 3 juni waren er in totaal 18 broedvlotjes bezet.

Op de sloot met de standaardvlotjes waren alle 10 bezet en in de sloot er naast 8.

Op 1 juni ontdekten we, dat er nog een dier terug was uit zijn winterkwartier: de roodwangschildpad.

Op de tweede sloot zat een roodwangschildpad op één van de nieuwe anti kantel vlotjes. Gelukkig was dit nog niet bezet door een broedpaar zwarte sterns en zijn er geen eieren of jongen verloren gegaan.

De schildpaddenvl

Om de roodwangschilpadden definitief uit het Polderreservaat te verwijderen was in een van de sloten ►

...GOED BROEDRESULTAAT ZWARTE STERNS

Zwarte stern voert snoek

►naast de zwarte sternkolonie een schildpad-denal neergelegd. Een soort bak van gaas en een rand gemaakt van drijvers. Met een makkelijke opstap aan de buitenzijde en een steile, niet te nemen kant aan de binnenzijde. Het achterliggende idee was dat het voor de roodwangschildpadden een aantrekkelijke plek moest zijn om te gaan zonnen, eenvoudig bereikbaar vanuit het water. Bij gevaar of verstoring laten de schild-padden zich zo snel mogelijk van hun plek in het water vallen. In dit geval aan de steile binnenkant van de val.

En deze theorie bleek in de praktijk ook echt te werken. Op 5 juni zaten er twee roodwangschildpadden in de val.

Deze zijn er uitgehaald en naar een schildpaddenopvang gebracht.

Op 10 juni waren de eerste kuikens in de kolonie, en al snel volgde de rest. Rond half juni waren er op alle bezette vlotjes kuikens aanwezig. Ondanks het relatief koele voorjaar/begin van de zomer was de temperatuur goed en is er geen extreem weer geweest in de periode, dat de kuikens opgroeien.

Geen zware onweersbuien of dagen met koude harde wind.

Er werd door de oudervogels gevoerageerd boven het Heicop, de vijver langs de Dreef en vooral in de zuidelijk gelegen polder Kockengen. De prooien bestonden uit kleine visjes, diverse insecten en libellen.

En er was dit jaar geen uitval meer door de roodwangschildpadden.

Ook zijn er op de anti kandel vlotjes nog wel eens eenden of meerkoeten gezien, maar dit heeft niet geleid tot het verloren gaan van legsels of kuikens.

Eind juni/begin juli waren de kuikens zo ver uitgegroeid, dat ze vliegvlug waren en hun eerste rondjes boven het Polderreservaat maakten. Daarna verdwenen de zwarte sterns met hun jongen vrij snel, op weg naar het IJsselmeer om daar op te vetten voor de reis naar West-Afrika. Op 10 juli waren alle zwarte sterns weer vertrokken.

Dit jaar werden er 20 broedvlotjes uitgelegd, daarvan werden er 18 bezet door een broedpaar. Op één vlotje begon op 24 juni nog een paartje aan een nieuw (vervolg) legsel, omdat het eerste legsel verloren was gegaan. In totaal waren er in 2016 dus 19 broedsels.

Van deze 19 broedsels zijn in totaal 19 kuikens vliegvlug geworden en met hun ouders vertrokken uit het Polderreservaat. Een goed resultaat, gemiddeld 1 kuiken per broedsel.

Tekst&Foto's: Theo van Schie
Foto zwarte stern voert snoek: Ed Smit

ZWARTE STERNKOLONIE POLDERRESERVAAT KOCKENGEN	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
AANTAL LEGSELS	19	22	20	21	38	20	17	19
AANTAL UITGEVLOGEN JONGEN	19	8	14	19	6	17	12	33
GEMIDDELD BROEDRESULTAAT	1,0	0,36	0,7	0,9	0,16	0,85	0,7	1,7

NATUURGROEP KOCKENGEN — NAJAAR 2016

NATUURWERKDAG 5 NOVEMBER IN KOCKENGEN: LEEF JE UIT!

Op zaterdag 5 november gaan duizenden vrijwilligers aan de slag op de landelijke Natuurwerkdag.

De Natuurwerkdag vindt dit jaar voor de zestiende keer plaats. De deelnemers gaan ook dit jaar weer gewapend met zagen, harken en schoppen wilgen knotten, takkenrillen aanleggen en poelen schoonmaken. De Natuurgroep Kockengen (NGK) doet een oproep aan alle mensen die de provincie Utrecht weer een stukje mooier willen maken.

Ingrediënten om een mooie werkdag te houden.

Het doel is om bomen te zagen en struiken te snoeien in een bosje in het polderreservaat.

Het polderreservaat is in 1979 op initiatief van de Natuurgroep in samenwerking met de toenmalige gemeente Kockengen aangelegd. En het is in die ruim 35 jaar uitgegroeid tot een prachtig natuurgebiedje, waar in het voorjaar duizenden rietorchideeën bloeien. Daarnaast is het een toplocatie

We starten om 09.00 uur en om 14.00 uur hopen we klaar te zijn.

De Natuurgroep Kockengen hoopt u graag op deze dag te ontmoeten

Voor inlichtingen kunt u terecht bij Ben van der Horst 06-10219862 of via [e-mail](#).

NATUURWERKDAG

Op www.natuurwerkdag.nl vindt u meer informatie en kunt u zich aanmelden.

Komende Natuurwerkdag gaat de Natuurgroep Kockengen (NGK) werken in het polderreservaat aan de Dreef in Kockengen.

Het polderreservaat is een uitgelezen locatie om deze dag te houden. Het is dicht bij de kern van Kockengen, goed te bereiken en er is veel werk te doen.

voor broedende zwarte sterns. Het water dat door de rietpercelen geleid wordt, is inmiddels dusdanig schoon, dat er ook zeldzame waterplanten groeien.

Kortom een waardevolle locatie om te beheren.

Op 5 november heeft u nu de gelegenheid om hier de handen uit de mouwen te steken.

Voor soep en drinken wordt gezorgd, neem zelf een lunchpakketje mee. Doe warme kleding en laarzen aan.

Tekst: Ben van der Horst

NATUURGROEP KOCKENGEN — NAJAAR 2016

WERKDAGEN

DATUM	LOCATIE	WERKZAAMHEDEN
5 november 2016 De Landelijke Natuurwerkdag	Polderreservaat Kockengen	• Elzenhakhout bosje terugzetten.
10 december 2016	Polderreservaat Kockengen	• Evt. werkzaamheden van 5 november afmaken. • Zware knotwilgen knotten. • Rand afzetten langs wandelpad.
7 januari 2017	Polderreservaat	Opslag van bomen en struiken verwijderen uit de oud rietkavels, (half) dode essen langs de paden verwijderen.
4 februari 2017	Kockengen	• Opruimen van het snoeihout bij strook langs brug N 401.*
4 maart 2017 Laatste werkdag met BBQ	Noordelijke rietlanden	• Opslag van bomen en struiken terugzetten in rietland nabij 't Eiland in het Weiland. • Schietwilgen terugzetten in smalle strook langs damwand hoogwaterstuw.

*bij goed weer (windrichting) op de werkdagen in dec. of jan. schuift deze klus naar voren.

Foto's: Ben van der Horst

EXCURSIES

DATUM	OMSCHRIJVING	AKTIVITEIT
15 oktober 2016	Natuurommetje voor de jeugd	Vogels ringen in de eendenkooi bij Haarzuilens
26 november 2016	Vogelexcursie	Omgeving Culemborg
16 december 2017	Midwinteravondlezing	Vogeltrek, Vogels ringen

MIDWINTERLEZING 16 DECEMBER 2016

Op vrijdagavond 16 december hebben we onze traditionele midwinterlezing. We hebben weer een bijzondere lezing weten te organiseren. De lezing gaat over **Vogeltrek** en **Het ringen van vogels**.

De lezing wordt verzorgd door **Tijs van den Berg**, gediplomeerd ringer van het Vogelringstation De Haar uit Haarzuilens.

Zet deze lezing alvast in je agenda. Nadere informatie volgt later via de e-mail.

De meeste mensen die voor het eerst het geluk hebben een ijsvogel te zien, verbazen zich meestal over de mooie kleuren die hij bezit. Door die kleuren wordt hij ook wel gerekend tot de mooiste broedvogels van ons land. Wanneer je verder gaat kijken naar zijn levenswijze en (balts)gedrag, blijkt het ook nog een hele fascinerende vogel te zijn.

In Nederland komt echter slechts één soort voor: de Europese Ijsvogel, *Alcedo Atthis*.

Als we de ijsvogel bekijken, zijn er een aantal zaken die direct opvallen en waardoor het vrij eenvoudig is om hem te herkennen. Ten eerste natuurlijk de opvallende kleuren, de borst is oranje tot roestbruin, de rug is prachtig blauw, met in het midden een lichtblauwe, bijna fluorescerende streep, die hem een aantal schitterende bijnamen heeft gegeven zoals de vliegende edelsteen.

Ondanks deze opvallende kleuren is het toch vaak moeilijk een ijsvogel te ontdekken, als hij niet in het volle zonlicht zit. Hierdoor kan namelijk de blauwe kleur vrijwel wegvallen. Zijn oranje/bruine borst maken hem vanaf de voorkant moeilijk zichtbaar in de herfst, als hij tussen de bruine bladeren op een takje naar een visje loert.

Dat het hierboven om een vrouwtje gaat is te zien aan de snavel, die bij een mannetje geheel zwart is, terwijl het vrouwtje een oranje vlek aan de basis van haar ondersnavel heeft. Als we wat dichterbij komen en het kopje van de ijsvogel bekijken, zien we hoe mooi de veertjes opgebouwd zijn en hem zijn prachtige uiterlijk geven.

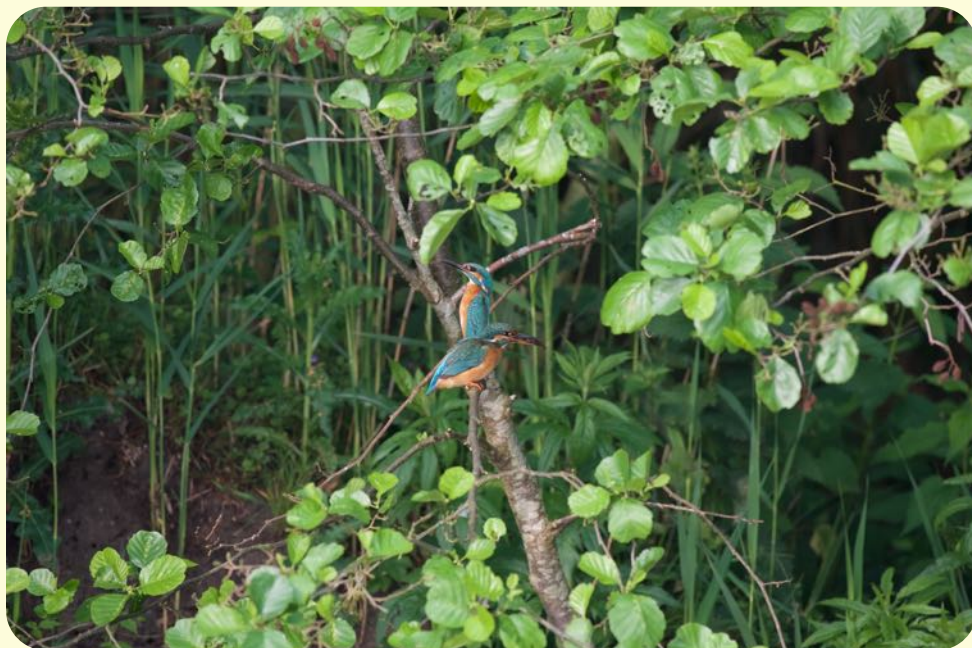
Zo wordt beweerd dat de ijsvogel zijn naam kreeg, omdat hij in de winter vaak gezien werd bij een wak in het ijs om daar een visje te kunnen vangen, als het overige water dichtgevroren was.

We vinden de ijsvogel in vrijwel geheel Nederland, in mindere mate in het noorden en Zeeland. Ook zijn er weinig broedresultaten bekend van de Waddeneilanden.

In de winter kun je de ijsvogel bijna overal in ons land tegenkomen: aan de kust, in de Flevopolder, vrijwel overal waar visrijk water aanwezig is.

Om zijn eieren en later de jongen goed te beschermen, graaft de ijsvogel zijn nest in een steile wand. Door de smalle gang zijn de eieren beter beschermd tegen de grotere rovers. De steile kant maakt het bijvoorbeeld een hermelijn of bunzing moeilijker om het nest te betreden en de eieren of jonge ijsvogels te roven.

► Hier in Kockengen worden de broedwallen voor de ijsvogel kunstmatig opgebouwd van grond en klei. In de buurt van het nest kiest de ijsvogel meestal een tak uit als uitkijkpost. Tijdens het graven houdt vaak de ene ijsvogel op die tak de uitkijk, terwijl de andere graaft.

Om beurten graven het mannetje en het vrouwtje zo'n 5 tot 10 minuten aan de gang, waarna ze elkaar aflossen.

Na ongeveer twee weken graven, afhankelijk van de samenstelling van de bodem, is het nest in zijn geheel klaar en zal het niet lang meer duren, voordat de paring plaats vindt en het eerste ei gelegd kan worden.

De paring vindt meestal 's morgens plaats. Het mannetje biedt, net als eerder tijdens de balts, een visje aan, wat door het vrouwtje wordt geaccepteerd. Niet elke paring wordt echter voorafgegaan door het aanbieden van een visje. Dit neemt af, naarmate de vogels elkaar geaccepteerd hebben als partner.

Het vrouwtje begeeft zich na een tijdje in het nest, waar ze een ei legt. De eieren moeten ieder afzonderlijk bevrucht worden, elke dag wordt een nieuw ei bevrucht en gelegd. Pas als alle eieren (6 tot 8 per broedsel) gelegd zijn,

wordt met het broeden begonnen, waardoor de eieren vrijwel gelijktijdig uitkomen. Het broeden wordt door beide ouders uitgevoerd. Om de ongeveer anderhalf uur wordt er afgewisseld, waarbij het mannetje vaak een visje meeneemt voor het vrouwtje als hij haar komt aflossen.

Nu breekt voor de ijsvogels een drukke periode aan. De jongen bedelen voortdurend om vis.

Broedtijd is 19 tot 21 dagen en nestduur is 23 tot 27 dagen. Als de jongen zijn uitgevlogen- worden ze naar een plek gebracht waar ze leren vissen.

De ijsvogel broedt 2 tot 3x per jaar.

NIEUWE PLANT IN KOCKENGEN — ORANJE SPRINGZAAD

In augustus dit jaar was er een melding op waarneming.nl van Oranje springzaad langs het Heicop in Kockengen. Dit is een soort, die in Kockengen nog niet eerder is waargenomen. De plant komt in een aantal landen van Europa al voor en kan zich behoorlijk explosief uitbreiden ten koste van de heersende flora. Dergelijke planten worden invasieve exoot genoemd. Maar het moet gezegd worden, het is gewoon een mooie plant met mooie bloemen.

Oranje springzaad (*Impatiens capensis*) is een eenjarige, kruidachtige plant uit de balsemienfamilie. Dit plantengeslacht dankt zijn naam aan het feit dat de planten hun zaden wegschieten. Deze plant is niet inheems in Neder-

land. Alleen het Groot springzaad is inheems.

Oranje springzaad is moeilijk van Groot springzaad te onderscheiden, wanneer het niet in bloei staat. De oranje bloem met rode vlekken en een haakvormig spoor vormt het opvallendste verschil. De naamgeving *capensis* betekent 'van de kaap', maar berust op een vergissing. Oranje springzaad is immers niet uit Zuid-Afrika afkomstig, maar uit Noord-Amerika en waar het vandaan werd ingevoerd in Europa. In Groot-Brittannië, België, Frankrijk en Nederland komt de soort als 'nieuwe' plant voor langs rivieren en kanalen. Ook in haar oorspronkelijke verspreidingsgebied groeit ze langs kreken, op

vochtige plaatsen. De bloeiperiode loopt van juni tot en met oktober.

In Nederland dateert de eerste vondst uit 1992. Ondertussen heeft de soort zich goed kunnen verspreiden. In Engeland is Oranje springzaad al zeker een eeuw aanwezig en heeft zich in die tijd op grote schaal verspreid. De verspreiding gebeurde wellicht door het water. Nadat de soort zich gevestigd heeft, kan ze zich blijkbaar goed uitbreiden.

Oranje springzaad heeft een opvallende oranje bloem met rode vlekken. In Vlaanderen heeft Oranje springzaad zich sinds 2002 zowel in het riet, de natte ruigten en in de broekbossen gevestigd. Dit is vergelijkbaar met het polderreservaat.

Opvallend is dat Oranje springzaad geen uiterst voedselrijke omstandigheden nodig heeft zoals Reuzenbalsemien.

Kolonisatie van deze plant in de omgeving is een mogelijkheid. De verwachting is, dat we deze plant in de nabije toekomst veel gaan zien. Als dat ten koste gaat van andere planten, dan zou dat jammer zijn.

Tekst & Foto: Ben van der Horst
(Info Belgische website en NVWA)

BOERENZWALUWEN RINGEN

Boswachter Tim Kreetz van Haarzuilens en tevens vogelringer vroeg half juli aan ons, of hij in onze rietlanden in de tweede helft van augustus een actie mocht organiseren om boerenzwaluwen te ringen met zijn vogelringstation De Haar. Hij wilde ook graag weten of er wellicht oeverzwaluwen van Haarzuilens (+/- 150 gebroed in wand bij Haarrijnseplas) bij ons verzamelen vóór ze op trek gaan.

De afgelopen jaren slapen in het najaar geregeld grote groepen boerenzwaluwen in onze rietlanden. Oeverzwaluwen hebben we daarbij nog nooit waargenomen. Maar het zou kunnen. Op 23 juli werd al weer de eerste groep (boeren)zwaluwen in de avond boven de rietlanden aan de noordkant van Kockengen waargenomen, ongeveer 150 stuks. Voor zover ik kon zien, zaten daar geen 'oevers' bij. Het is nog vroeg voor de grotere slaappleatsen. Meestal half augustus tot begin september zijn de aantallen het grootst. Omdat we wel geïnteresseerd waren in ringgegevens, hebben we boswachter Tim uitgenodigd om bij ons te komen ringen. Vrijdag 12 augustus was het zover: de eerste vangsessie in de rietlanden. Vanuit vogelringstation de Haar waren vijf mensen aanwezig en ik (Gerard) vanuit

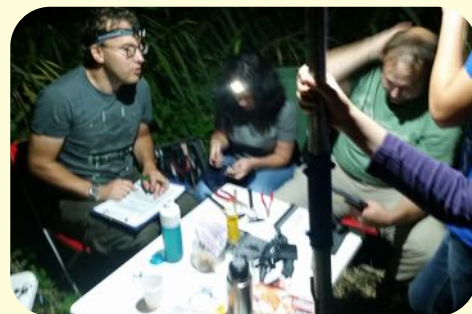
de NGK. Na een zware tocht vanaf de Heicop door het riet en ruigte met alle benodigde ringspullen bij ons, hebben we in de buurt van de vrijstaande els een tweetal baantjes uitgezet. De twee banen zijn haaks op de Heicop geplaatst ongeveer 20 meter uit elkaar. Beide banen bestonden uit 3 x 12 meter mistnet. Onder de vrijstaande els hadden we een plekje gemaakt, waar we de ringtafel konden opzetten en later de vogels verwerken (ringen en meten).

We hadden een prachtige avond met laagvliegende ijsvogels en bruine kiekens en roepende purpers. De eerste ronde troffen we in de netten kleine karekiet (3x), rietgors (1x) en bosrietzanger (1x) aan. Zodra de eerste boerenzwaluw zich liet zien is er slaappleatsgeluid gedraaid. De groep boven de rietlanden telde zo rond de 100 tot 150 dieren. Uiteindelijk hebben we de eerste avond 25 zwaluwen gevangen, waaronder toch ook een oeverzwaluw.

Bij de boerenzwaluw was het opmerkelijk, dat er opvallend veel adulte (volwassen) beesten tussen zaten. Voor een slaappleat betreft dit een redelijk aantal gevangen dieren. Geen van de beesten was geringd en zijn dus voorzien van een nieuwe ring. Na het ringen,

meten en wegen van de vogels zijn de spullen opgeruimd en met de hoofdlampen op hebben we naar de uitweg van de rietlanden gezocht.

De tweede vangavond was op 31 augustus. Ook Jan de Lange en Arjan de Leeuw van ons waren er nu bij. Deze keer vingen we maar liefst 70 boerenzwaluwen en ook nog 3 kleine karekieten. De boerenzwaluwen werden boven het rietland achterna gezeten door een boomvalk. Deze wist de netten helaas te ontwijken. Arjan en Denny mochten de geringde vogels weer loslaten.

Tot slot hebben we nog een vangavond gehouden op 9 september. Er vlogen die avond niet zo veel boerenzwaluwen meer boven de rietlanden. We hebben er toch nog 21 gevangen en van ring voorzien, plus nog 1 tjiftjaf, 1 kleine karekiet en een snor(!). Ook deze avond waren Jan, Arjan en nu ook Denny erbij. Het was een prachtige avond en we werden uit en thuis met de boot van Jan gebracht. Super. Door deze acties ben ik door het ringvirus besmet geraakt en help ik wekelijks mee bij het vogelringstation De Haar in de eendenkooi van Haarzuilens.

Tekst: Gerard van Zuijlen
Foto's: Internet, 2x Jan de Lange

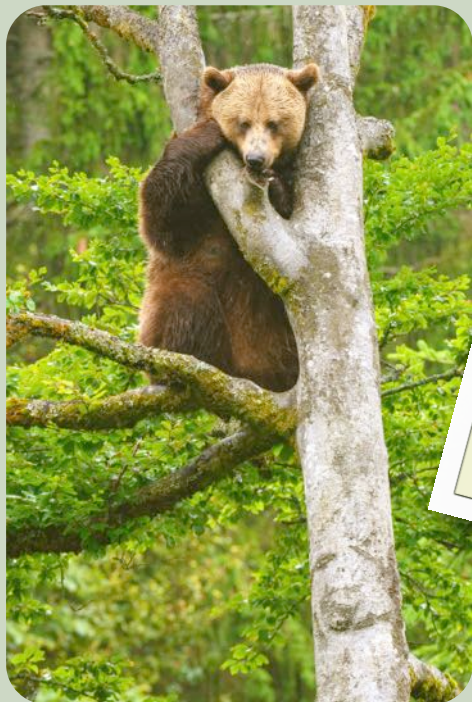
BETER LEREN FOTOGRAFEREN?

Op zoek naar manieren om je (wildlife) fotografie-vaardigheden te verbeteren? Neem dan eens deel aan een workshop van NGK lid Hayo Baan. Hij biedt diverse workshops en tours voor een gunstige prijs.

Voor natuurfotografie enthousiasten biedt hij bijvoorbeeld een dagworkshop [roofvogelfotografie](#) aan in Nederland. Ook meerdaagse workshops naar o.a. [Helgoland](#) of het [Beierse woud](#) behoren tot de mogelijkheden.

Neem voor meer informatie en het volledige aanbod workshops eens een kijkje op zijn website: www.hayobaan.nl.

NATUURGROEP KOCKENGEN NAJAAR 2016

De jaarlijkse contributie van € 10 of de vriendenbijdrage van € 20 per jaar wordt in januari van elk jaar door de Natuurgroep automatisch van je bankrekening geïncasseerd. Daar waar dit anders afgesproken is neemt de [penningmeester](#) zelf contact met je op.

COLOFON

Voorzitter

Pieter Hielema, Purperreiger 11, tel. 0346 - 240211
pieter.hielema@natuurgroepkockengen.nl

Secretaris

Ben van der Horst, Zwanebloem 5, tel. 0346 – 241185,
ben.van.der.horst@natuurgroepkockengen.nl

Penningmeester

Bram Paardenkooper, Wagendijk 39, tel. 0346 – 241872,
bram.paardenkooper@natuurgroepkockengen.nl

Algemeen Bestuurslid

Theo van Schie, Kon. Julianaweg 7, tel. 0346 – 241060
theo.van.schie@natuurgroepkockengen.nl

Gerard van Zuijlen, Heicop 7, tel. 0346 - 576147
gerard.van.zuylen@natuurgroepkockengen.nl

NGK Nieuwsbrief

Vormgeving/Samenstelling: Hayo Baan, Prins Bernhardweg 14, tel. 06 - 12308489
info@hayobaan.nl – www.hayobaan.nl

Tekstredactie: Gerard Hooijmaijers,
g.hooijmaijers@gmail.com

